

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 2266
Warszawa, 18 grudnia 2013 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 46 posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2013 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy - Kodeks
postępowania karnego** wraz z projektem tej
ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Piotra Zientarskiego do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

wz. (-) Jan Wyrowiński
Wicemarszałek Senatu

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 18 grudnia 2013 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks
postępowania karnego**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego.

Jednocześnie upoważnia senatora Piotra Zientarskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

W/Z

Jan Wyrowiński

Wicemarszałek Senatu

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego

Art. 1. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.¹⁾) w art. 147:

1) po § 2a dodaje się § 2b w brzmieniu:

„§ 2b. Przebieg rozprawy utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych.”;

2) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Jeżeli czynność procesową, inną niż rozprawa, utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk, protokół można ograniczyć do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział. Zapis obrazu lub dźwięku, a także przekład zapisu dźwięku stają się załącznikami do protokołu.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 264, poz. 2641, z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 77, poz. 680, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479, z 2006 r. Nr 15, poz. 118, Nr 66, poz. 467, Nr 95, poz. 659, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1009 i 1013, Nr 167, poz. 1192 i Nr 226, poz. 1647 i 1648, z 2007 r. Nr 20, poz. 116, Nr 64, poz. 432, Nr 80, poz. 539, Nr 89, poz. 589, Nr 99, poz. 664, Nr 112, poz. 766, Nr 123, poz. 849 i Nr 128, poz. 903, z 2008 r. Nr 27, poz. 162, Nr 100, poz. 648, Nr 107, poz. 686, Nr 123, poz. 802, Nr 182, poz. 1133, Nr 208, poz. 1308, Nr 214, poz. 1344, Nr 225, poz. 1485, Nr 234, poz. 1571 i Nr 237, poz. 1651, z 2009 r. Nr 8, poz. 39, Nr 20, poz. 104, Nr 28, poz. 171, Nr 68, poz. 585, Nr 85, poz. 716, Nr 127, poz. 1051, Nr 144, poz. 1178, Nr 168, poz. 1323, Nr 178, poz. 1375, Nr 190, poz. 1474 i Nr 206, poz. 1589 oraz z 2010 r. Nr 7, poz. 46, Nr 98, poz. 626, Nr 106, poz. 669, Nr 122, poz. 826, Nr 125, poz. 842, Nr 182, poz. 1228 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 48, poz. 245 i 246, Nr 53, poz. 273, Nr 112, poz. 654, Nr 117, poz. 678, Nr 142, poz. 829, Nr 191, poz. 1135, Nr 217, poz. 1280, Nr 240, poz. 1430, 1431, 1438 i Nr 279, poz. 1645, z 2012 r. poz. 886, 1091, 1101, 1327, 1426, 1447 i 1529 oraz z 2013 r. poz. 480, 765, 849, 1247, 1262 i 1282.

UZASADNIENIE

Projekt ustawy zawiera uregulowania, które wprowadzają względny obowiązek stosowania nowoczesnych technik zapisu przebiegu każdej rozprawy w sprawach karnych, w celu usprawnienia postępowania karnego oraz zapewnienia prawa stron do rzetelnego procesu.

W niniejszym projekcie ustawy proponuje się wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) polegającej na dodaniu w art. 147 po § 2a nowego § 2b oraz zmianie ust. 3, które stanowią, że przebieg rozprawy utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych, co nie znosi obowiązku sporządzania pełnego protokołu pisemnego.

Propozycja oparta jest na następujących założeniach:

- 1) rejestrowanie przebiegu rozprawy w sprawach karnych, w przeciwieństwie do projektu zmiany procedury wykroczeniowej, nie będzie stanowiło protokołu elektronicznego, lecz jedynie zapis obrazu i dźwięku załączany do akt sprawy;
- 2) rejestrowanie przebiegu rozprawy ma mieć postać względnie obligatoryjną, tzn. wyłączenie tego obowiązku będzie uwarunkowane wyłącznie względami technicznymi, które mogą mieć miejsce w sytuacji braku odpowiedniego sprzętu lub awarii systemu;
- 3) nie będzie możliwości ograniczania treści protokołu do najistotniejszych oświadczeń osób biorących udział w rozprawie ani zrezygnowania z pełnego pisemnego zapisu przebiegu rozprawy (art. 147 § 3 k.p.k.).

Projektowane rozwiązanie ma w swym zamyśle stanowić etap przejściowy pomiędzy protokolowaniem w tradycyjny sposób, a wprowadzeniem protokołu elektronicznego na rozprawach w sprawach karnych.

Chodzi przede wszystkim o oswojenie się sędziów i uczestników postępowań z faktem rejestrowania całości rozprawy przez urządzenie. Wprowadzenie protokołu elektronicznego na tym etapie należy uznać – ze względu na specyfikę procesu karnego – za zbyt radykalne, gdyż prowadzące do skomplikowania oraz wydłużenia i tak już długo trwających postępowań.

Zdaniem wnioskodawców, w dalszej perspektywie, celowe będzie włączenie postępowania karnego do systemu protokołu elektronicznego po wdrożeniu systemu informatyzacji postępowań przygotowawczych prowadzonych przez inne organy (prokuraturę, Policję i in.).

Przyjęcie koncepcji opartej na powyżej wskazanych trzech założeniach cechuje się tą podstawową zaletą, że zapewni w każdej sprawie istnienie pełnego pisemnego zapisu przebiegu rozprawy oraz pełnego zapisu obrazu i dźwięku (art. 147 § 3 k.p.k.).

Zapis ten byłby zawsze dostępny dla sądu i stron niezwłocznie po zakończeniu rozprawy. Sprawy karne mają tę specyfikę (co różni je dość znacznie od spraw cywilnych), że drobiazgowo ustalenia faktyczne dokonywane są na podstawie zeznań świadków i stąd w zasadzie w każdej sprawie konieczne jest sporządzenie pełnego protokołu będącego zapisem przebiegu rozprawy.

Zapis ten potrzebny jest zarówno sądowi, stronom, jak i sądowi odwoławczemu dla dokonania kontroli instancyjnej orzeczenia. Szczególnie w sądach okręgowych rozpoznających sprawy w pierwszej instancji rozprawy trwają wiele godzin dziennie i nie sposób sobie zatem wręcz wyobrazić procedowania przed sądem apelacyjnym z koniecznością uprzedniego odsłuchania wielu godzin zapisu dźwiękowego. Niewiele pomógłby tu system znacznikowy, ułatwiający dotarcie do zapisu przesłuchania interesującego świadka, skoro często przesłuchanie jednej osoby trwa godzinę czy nawet dłużej.

Wydaje się zatem, że wprowadzenie rozwiązania przejściowego z jednej strony nie zmieniłoby charakteru pracy na rozprawie i zapewniłoby stworzenie niezbędnego pisemnego zapisu jej przebiegu, z drugiej zaś charakteryzowałoby się następującymi pożądanymi funkcjami:

- 1) kontrolną – w stosunku do prawidłowości zapisu w protokole pisemnym,
- 2) porządkową – rejestrującą ewentualne wszelkie nieprawidłowe zachowania uczestników i sądu, co wpływa na poprawę poziomu kultury pracy na rozprawie.

Należy też zauważyć, że nie można aktualnie powiązać technicznie wprost zapisu dźwięku z protokołem pisemnym sporządzanym na komputerze, gdyż zgodnie z k.p.k. (i na tym oparta jest jednocześnie nowelizacja k.p.s.w. o wprowadzeniu protokołu elektronicznego) protokołem z rozprawy jest protokół pisemny, który może być sporządzony w każdej formie (również pismem ręcznym lub maszynowym).

Reasumując, proponowane rozwiązanie wydaje się być wyważone, w wyniku jego ewentualnego wprowadzenia nie wydłużyłby się czas trwania postępowań, podniósłby się natomiast poziom dokumentowania przebiegu rozprawy, a jednocześnie we właściwy, ewolucyjny sposób zostałby przygotowany grunt na wprowadzenie w przyszłości pełnego protokołu elektronicznego w sprawach karnych.

Przygotowanie systemu nagrywania w postępowaniu karnym jest prowadzone w ramach obecnie realizowanego projektu. Kontynuowanie tego projektu będzie wieloetapowe, co pozwoli na skorelowanie prac związanych z wdrożeniem systemu protokołu elektronicznego w postępowaniu cywilnym, w tym również poprzez użytkowanie tej samej architektury i zasobów systemu.

Część sal sądowych używanych do postępowań karnych jest już przygotowana do nagrywania rozpraw lub planowane jest ich doposażenie w system do nagrywania w najbliższych latach. Dotyczy to w szczególności sal wykorzystywanych zarówno do postępowań cywilnych oraz wykroczeniowych i karnych.

Wdrożenie systemu w postępowaniu karnym będzie skutkowało koniecznością doposażenia w sprzęt do protokołowania około 1 tysiąca sal rozpraw, wykorzystywanych wyłącznie w postępowaniach karnych. Szacowany budżet takich działań to około 70 mln zł.

Realizacja tego projektu będzie się odbywać w ramach przyznanych limitów budżetowych bez konieczności zwiększania obciążeń budżetowych. Budżet projektu zostanie sfinansowany ze środków Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014-2020.

W trakcie prac nad projektem wystąpiono o opinię do:

- 1) Ministra Sprawiedliwości;
- 2) Sądu Najwyższego;
- 3) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 4) Prokuratora Generalnego;
- 5) Krajowej Rady Sądownictwa;
- 6) Krajowej Rady Prokuratury oraz
- 7) Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego.

Swoje opinie przedstawili:

- 1) Minister Sprawiedliwości, który uznał nowelizację Kodeksu postępowania karnego za celową i wskazaną;
- 2) Sąd Najwyższy, który w swej opinii wskazał na istniejącą *de lege lata* możliwość fakultatywnego rejestrowania przebiegu rozprawy za pomocą urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk oraz podkreślił, że oczekiwanym rozwiązaniem byłoby przygotowanie kompleksowej nowelizacji obejmującej postępowanie karne i wykroczeniowe;
- 3) Rzecznik Praw Obywatelskich, który odniósł się do projektu ustawy z aprobatą;
- 4) Prokurator Generalny, który wyraził wobec projektu opinię pozytywną;
- 5) Krajowa Rada Sądownictwa, w opinii swej zawarła opinię negatywną, uzasadniając swoje stanowisko stwierdzeniem, że wdrożenie nowelizacji będzie skutkowało pogorszeniem sprawności postępowań, wynikającym z obowiązku sporządzania całościowego przekładu zapisu dźwięku;
- 6) Krajowa Rada Prokuratury (w opinii nie zgłosiła uwag).

Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, nie przedstawiła opinii informując, że jako organ działający przy Ministrze Sprawiedliwości nie może wydawać opinii na potrzeby Senatu.

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 9 stycznia 2014 r.

BAS-WAPEiM-3256/13

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Piotr Benedykt Zientarski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

W projekcie ustawy proponuje się nowelizację art. 147 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: *kpk*). Przede wszystkim zmiana polega na dodaniu art. 147 § 2b *kpk* ustanawiającego obowiązek utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. Wyjątek od tej zasady mają stanowić sytuacje, w których utrwalenie w ten sposób przebiegu rozprawy nie jest możliwe ze względów technicznych. Projektodawca proponuje ponadto, żeby do utrwalania przebiegu rozpraw nie miał zastosowania obowiązujący obecnie art. 147 § 3 *kpk*, zgodnie z którym protokół sporządzony z czynności procesowej utrwalonej za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk może być ograniczony do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział.

Proponowana ustawa ma wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

2.1 Ochrona pokrzywdzonych oraz innych podmiotów występujących w sprawach o przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych i wykorzystywaniem seksualnym dzieci, pornografią dziecięcą oraz nagabywaniem dzieci do celów seksualnych jest przedmiotem dyrektywy

Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335 z 17.12.2011, str. 1; ze sprostowaniem opubl. w Dz. Urz. UE L 18 z 21.1.2012, str. 7; dalej: dyrektywa). Dyrektywa określa przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem dzieci, w tym związane z czynnościami seksualnymi podejmowanym wobec dzieci, z pornografią dziecięcą, z nagabywaniem dzieci do celów seksualnych. Termin implementacji przepisów tej dyrektywy upłynął 18 grudnia 2013 r. (art. 27 dyrektywy). W art. 2 lit. a dyrektywy jest definicja pojęcia dziecka używanego w tym akcie, zgodnie z którą jest nim każda osoba w wieku poniżej 18 lat.

Zgodnie z art. 20 ust. 4 dyrektywy, państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by w trakcie postępowań karnych dotyczących przestępstw, objętych zakresem dyrektywy, wszystkie przesłuchania pokrzywdzonego dziecka lub, w odpowiednich przypadkach, dziecka występującego w roli świadka mogły być rejestrowane audiowizualnie i by te zarejestrowane przesłuchania mogły zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu sądowym przed sądem karnym, zgodnie z regułami przewidzianymi w ich prawie krajowym.

2.2 W prawie Unii Europejskiej przewidziany jest również wymóg utrwalania wybranych czynności procesowych podejmowanych w czasie procesu karnego w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57, ze sprostowaniem opubl. w Dz. Urz. UE L 116 z 26.4.2013, str. 14). Zgodnie z art. 24 ust. 1 lit. a tego aktu, jeżeli ofiarą przestępstwa jest dziecko, państwa członkowskie zapewniają, by w toku postępowania przygotowawczego wszystkie przesłuchania dziecka będącego ofiarą mogły być utrwalane audiowizualnie, a te utrwalone audiowizualnie przesłuchania mogły zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu karnym.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

3.1 Na wstępie rozważań dotyczących projektu ustawy konieczne jest podkreślenie, że przepisy Kodeksu postępowania karnego, w szczególności art. 147 kpk, do których występują liczne odwołania w niniejszej opinii, dotyczą ich brzmienia obowiązującego w dniu sporządzenia opinii. Nie uwzględniono zmian dokonanych w szczególności ustawą dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 849), która, zgodnie z jej art. 5, wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od

dnia ogłoszenia, tj. 27 stycznia 2014 r. **Przepisy tejże ustawy dokonują implementacji do prawa polskiego m.in. postanowień dyrektywy w zakresie objętym przedmiotem opiniowanego projektu ustawy.**

Przed przejściem do analizy przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego prawa UE, należy rozważyć, jakie są zakresy normowania projektowanego art. 147 § 2b kpk, jeśli wejdzie on w życie w analizowanym brzmieniu, oraz obowiązującego art. 147 kpk. Proponowany art. 147 § 2b kpk ma ustanowić ogólną regułę utrwalania przebiegu rozpraw, z dopuszczeniem wyjątku od tej zasady, gdy wystąpią trudności techniczne. Utrwalany ma być zatem cały przebieg postępowania karnego, które toczy się przed sądem w formie rozprawy (możliwe jest również podejmowanie przez sąd czynności procesowych na posiedzeniu, por. art. 95 kpk).

Artykuł 147 kpk określa obecnie te przypadki, w których fakultatywne jest utrwalanie przebiegu czynności protokołowanych (art. 147 § 1 kpk), a także wybrane czynności procesowe, których utrwalanie jest obligatoryjne, chyba że stoją temu na przeszkodzie względy techniczne (art. 147 § 2 kpk).

Szczególnie istotne z punktu widzenia analizy projektu ustawy są przypadki określone w art. 147 § 2 pkt 2 kpk, które dotyczą utrwalania za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk przesłuchania pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a kpk (pokrzywdzony w sprawie przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności oraz przestępstw przeciwko rodzinie i opiece, który w chwili przesłuchania nie ukończył 15 lat), oraz świadka, o którym mowa w art. 185b kpk (świadek, który nie ukończył 15 lat w chwili przesłuchiwania w sprawach o przestępstwa popełnione z użyciem przemocy lub groźby bezprawnej lub o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności).

W razie wejścia w życie proponowanej ustawy w analizowanym brzmieniu, wszystkie etapy rozprawy będą utrwalane za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk na podstawie proponowanego art. 147 § 2b kpk. Natomiast czynności procesowe, o których mowa w art. 147 § 2 pkt 2 kpk, będą utrwalane za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk na zasadach określonych w tym przepisie. W odniesieniu więc do czynności przesłuchania na rozprawie osoby w charakterze pokrzywdzonego, o którym mowa w art. 185a kpk, lub świadka, o którym mowa w art. 185b kpk, zastosowanie będzie miał art. 147 § 2 pkt 2 kpk, który jest przepisem o charakterze *lex specialis* względem proponowanego art. 147 § 2b kpk.

Przechodząc do analizy projektu ustawy należy zauważyć, że proponowany art. 147 § 2b kpk zakłada, iż przebieg rozpraw może nie być utrwalany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo dźwięk i obraz, jeżeli jest to niemożliwe ze względów technicznych. Przy tym godnym podkreślenia jest fakt, że ani w projekcie ustawy, ani w Kodeksie postępowania karnego nie ma definicji legalnej względów technicznych uniemożliwiających utrwalanie czynności procesowych. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano,

że wyłączenie obowiązku utrwalania przebiegu rozprawy będzie uwarunkowane wyłącznie względami technicznymi, które mogą mieć miejsce w braku odpowiedniego sprzętu lub awarii systemu.

W obowiązującym art. 147 § 2 kpk również uwzględniono możliwość odstąpienia od utrwalenia za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk przesłuchania wskazanych w przepisie podmiotów, jeżeli stoją temu na przeszkodzie względy techniczne. Także w tym przypadku nie sprecyzowano, czym są względy techniczne. Część przedstawicieli doktryny, uznając, że jest to szerokie pojęcie, przyjmuje, iż obejmuje ono przypadki niedysponowania w ogóle przez organ procesowy odpowiednim urządzeniem do rejestracji obrazu i dźwięku, jak i przypadki braku w danym momencie takiego sprawnego urządzenia (patrz S. Steinborn, Komentarz aktualizowany do art. 147 Kodeksu postępowania karnego [w:] J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn (red.), Komentarz aktualizowany do art. 1-424 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, 2013, dostępny w systemie informacji prawnej LEX Omega). Wskazaną interpretację można pomocniczo stosować w odniesieniu do proponowanego w art. 147 § 2b kpk, choć i ona nie precyzuje np. tego, jakie urządzenie jest odpowiednie do rejestracji.

Dokonując interpretacji dyrektywy należy zwrócić uwagę na motyw 30 preambuły tego aktu, w którym wskazano, że powinny być podejmowane środki na rzecz ochrony pokrzywdzonych dzieci w celu najlepszego zabezpieczenia ich interesu, z uwzględnieniem oceny ich potrzeb. W tym samym motywie preambuły jest dalej mowa o tym, że uczestnictwo pokrzywdzonych dzieci w postępowaniu karnym nie powinno być w miarę możliwości źródłem dodatkowych traumatycznych przeżyć wynikających z przesłuchań lub kontaktu wzrokowego ze sprawcami. Właściwe zrozumienie dziecka i sposobów jego reakcji na traumatyczne doświadczenia pozwoli zapewnić wysoką jakość gromadzenia materiałów dowodowych, a także zaoszczędzić dziecku stresu w trakcie prowadzenia niezbędnych czynności.

Analiza dyrektywy, a w szczególności jej art. 20 ust. 4, prowadzi do wniosku, że przepis ten dotyczy audiowizualnego rejestrowania przesłuchań pokrzywdzonego dziecka lub, w odpowiednich przypadkach, dziecka występującego w roli świadka w trakcie postępowań karnych dotyczących przestępstw, objętych zakresem dyrektywy. Co więcej, w przepisie jest mowa o wszystkich przesłuchaniach tego rodzaju. Należy więc przyjąć, że w dyrektywie nie przewidziano wyjątków od zasady rejestrowania audiowizualnego wszystkich czynności procesowych obejmujących przesłuchania nieletnich ofiar lub świadków przestępstw seksualnych popełnianych na szkodę dzieci.

Zakres normatywny projektu ustawy, który winien być oceniony pod kątem jego zgodności z ustalonym stanem prawa UE, wyznaczonym przepisami dyrektywy, dotyczy utrwalania na rozprawie za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk przesłuchania nieletnich pokrzywdzonych, którzy ukończyli 15 lat, oraz nieletnich świadków, którzy

ukończyli 15 lat, w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w których pokrzywdzonymi byli nieletni. W pozostałym zakresie porównania krajowych przepisów z dyrektywą, w razie wejścia w życie projektu ustawy, zastosowanie będzie miał art. 147 § 2 pkt 2 kpk, dotyczący pokrzywdzonych oraz świadków, którzy w chwili przesłuchania nie ukończyli 15 lat.

Przede wszystkim należy stwierdzić, że w art. 20 ust. 4 dyrektywy przewidziano, że przesłuchania mają być rejestrowane audiowizualnie. W projektowanym art. 147 § 2b kpk mowa jest o utrwalaniu za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo dźwięk i obraz. Możliwa jest więc na gruncie projektu ustawy sytuacja rejestrowania jedynie dźwięku. Ponadto w art. 20 ust. 4 dyrektywy, o czym była mowa powyżej, określono obowiązek rejestrowania wszystkich przesłuchań pokrzywdzonego dziecka lub dziecka występującego w roli świadka, podczas gdy proponowany art. 147 § 2b kpk przewiduje możliwość odstąpienia od rejestrowania przebiegu rozprawy, jeżeli okazałoby się to niemożliwe ze względów technicznych.

Mając na uwadze przedstawioną analizę stwierdzić należy, że projekt ustawy jest niezgodny z art. 20 ust. 4 dyrektywy w zakresie, w którym, odnosząc się do utrwalania na rozprawie za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk przesłuchania nieletnich pokrzywdzonych, którzy ukończyli 15 lat, oraz nieletnich świadków, którzy ukończyli 15 lat, w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w których pokrzywdzonymi byli nieletni, przewiduje:

1. możliwość odstąpienia od utrwalenia przesłuchania, jeżeli jest to niemożliwe ze względów technicznych, lub
2. możliwość utrwalenia przesłuchania za pomocą urządzenia rejestrującego jedynie dźwięk.

Na marginesie analizy projektu ustawy należy stwierdzić, że również obowiązujący art. 147 § 2 pkt 2 kpk jest niezgodny z art. 20 ust. 4 dyrektywy w zakresie, w którym przewiduje odstępstwo od audiowizualnego zarejestrowania przesłuchania osób, o których mowa w tym przepisie, w postępowaniach karnych w sprawach przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w których pokrzywdzonymi byli nieletni.

3.2 Projekt ustawy nie jest objęty przepisami dyrektywy ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW, w szczególności jej art. 24 ust. 1 lit. a, ponieważ nie dotyczy postępowania przygotowawczego, o którym jest mowa w tym przepisie dyrektywy. Projektodawca zdecydował, że zasada utrwalania czynności procesowych dotyczyć będzie rozprawy, a więc etapu sądowego postępowania karnego, z wyłączeniem postępowania przygotowawczego. Kodeks postępowania karnego nie przewiduje dokonywania jakichkolwiek czynności procesowych na rozprawie w czasie postępowania

przygotowawczego. Zgodnie z art. 329 § 1 kpk czynności sądowe podejmowane w czasie trwania postępowania przygotowawczego zapadają na posiedzeniu.

4. Konkluzja

1. W niniejszej opinii uwzględniono treść przepisów Kodeksu postępowania karnego obowiązującą w dniu jej sporządzenia. Nie uwzględniono zmian dokonanych w szczególności ustawą dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 849), która, zgodnie z jej art. 5, wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, tj. 27 stycznia 2014 r. **Przepisy tej ustawy dokonują implementacji do prawa polskiego m.in. postanowień dyrektywy w zakresie objętym przedmiotem opiniowanego projektu ustawy.**

2. Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego jest niezgodny z prawem Unii Europejskiej w zakresie, w którym, odnosząc się do utrwalania na rozprawie za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk przesłuchania nieletnich pokrzywdzonych, którzy ukończyli 15 lat, oraz nieletnich świadków, którzy ukończyli 15 lat, w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w których pokrzywdzonymi byli nieletni, przewiduje możliwość odstąpienia od utrwalenia przesłuchania, jeżeli jest to niemożliwe ze względów technicznych, lub przewiduje możliwość utrwalenia przesłuchania za pomocą urządzenia rejestrującego jedynie dźwięk.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 9 stycznia 2014 r.

BAS-WAPEiM-3257/13

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Piotr Benedykt Zientarski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu

W projekcie ustawy proponuje się nowelizację art. 147 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zm.; dalej: *kpk*). Przede wszystkim zmiana polega na dodaniu art. 147 § 2b *kpk* ustanawiającego obowiązek utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk. Wyjątek od tej zasady mają stanowić sytuacje, w których utrwalenie w ten sposób przebiegu rozprawy nie jest możliwe ze względów technicznych. Projektodawca proponuje ponadto, żeby do utrwalania przebiegu rozpraw nie miał zastosowania obowiązujący obecnie art. 147 § 3 *kpk*, zgodnie z którym protokół sporządzony z czynności procesowej utrwalonej za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk może być ograniczony do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział.

Ochrona pokrzywdzonych oraz innych podmiotów występujących w sprawach o przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych i wykorzystywaniem seksualnym dzieci, pornografią dziecięcą oraz nagabywaniem dzieci do celów seksualnych jest przedmiotem dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępującej decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. Urz. UE L 335, z 17.12.2011 str. 1; ze sprostowaniem opubl. w Dz. Urz. UE L 18 z 21.1.2012, str. 7; dalej: *dyrektywa*). *Dyrektywa* określa przestępstwa związane z niegodziwym traktowaniem dzieci, w tym związane z czynnościami seksualnymi podejmowanymi wobec dzieci, z pornografią dziecięcą, z nagabywaniem dzieci

do celów seksualnych. Termin implementacji przepisów tej dyrektywy upłynął 18 grudnia 2013 r. (art. 27 dyrektywy). W art. 2 lit. a dyrektywy jest definicja pojęcia dziecka używanego w tym akcie, zgodnie z którą jest nim każda osoba w wieku poniżej 18 lat.

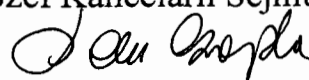
Zgodnie z art. 20 ust. 4 dyrektywy, państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, by w trakcie postępowań karnych dotyczących przestępstw, objętych zakresem dyrektywy, wszystkie przesłuchania pokrzywdzonego dziecka lub, w odpowiednich przypadkach, dziecka występującego w roli świadka mogły być rejestrowane audiowizualnie i by te zarejestrowane przesłuchania mogły zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu sądowym przed sądem karnym, zgodnie z regułami przewidzianymi w ich prawie krajowym.

Na wstępie rozważań dotyczących projektu ustawy konieczne jest podkreślenie, że przepisy Kodeksu postępowania karnego, w szczególności art. 147 kpk, do których występują odwołania w niniejszej opinii, dotyczą ich brzmienia obowiązującego w dniu sporządzenia opinii. Nie uwzględniono zmian dokonanych w szczególności ustawą dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 849), która zgodnie z jej art. 5, wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia, tj. 27 stycznia 2014 r. **Przepisy tejsze ustawy dokonują implementacji do prawa polskiego m.in. postanowień dyrektywy w zakresie objętym przedmiotem opiniowanego projektu ustawy.**

Rozstrzygając, że projekt ustawy ma na celu wykonanie prawa UE, należy uwzględnić zakres projektu ustawy, który nie jest objęty zakresem normowania art. 147 § 2 pkt 2 kpk, oraz którego nie dotyczą elementy projektu ustawy uznane za niezgodne z dyrektywą. Oceniając ten obszar normowania należy stwierdzić, że projekt ustawy w zakresie utrwalania przesłuchania za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk (czyli audiowizualnie, jak stanowi dyrektywa) oraz w ramach przypadków wyłączających możliwość odstąpienia od utrwalenia (czyli w przypadkach, gdy nie wystąpią trudności techniczne) przesłuchania na rozprawie nieletnich pokrzywdzonych, którzy ukończyli 15 lat, oraz nieletnich świadków, którzy ukończyli 15 lat, w sprawach o przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, w których pokrzywdzonymi byli nieletni, może zostać uznany za projekt wykonujący art. 20 ust. 4 dyrektywy.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego może zostać uznany przez Marszałka Sejmu za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a Regulaminu Sejmu.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

SZEF KANCELARII SENATU

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz.

Data wpływu 23. 12. 2013

Ewa Polkowska

SK - 0401 - 25(46) 13

Warszawa, dnia 20 grudnia 2013 r.

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przesłaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 46. posiedzeniu uchwały z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przedstawiły następujące podmioty:

- 1) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 2) Rzecznik Praw Obywatelskich,
- 3) Krajowa Rada Prokuratury,
- 4) Prokurator Generalny,
- 5) Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego,
- 6) Sąd Najwyższy,
- 7) Minister Sprawiedliwości.

Z wyrazami szacunku,

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 12 listopada 2013 r.

Nr WOK-020-125/13

Dot.: BPS/KU-034/450/4./13

Pan Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu

Wzajemnie Panie Przewodniczący,

W załączeniu, uprzejmie przesyłam opinię Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 6 listopada 2013 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego.

z pozdrowieniami

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa

Antoni Górski
SSN Antoni Górski

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 6 listopada 2013 r.

w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego

Krajowa Rada Sądownictwa po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego, opiniuje go negatywnie. Nie uwzględnia on bowiem istniejącego uregulowania procesowego zawartego w przepisie art. 147 kpk – który dotyczy problematyki utrwalania czynności procesowych za pomocą urządzeń audiowizualnych.

Wskazany wyżej przepis stanowi podstawę utrwalania przebiegu każdej czynności protokołowanej za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk.

W obecnym stanie prawnym utrwalanie czynności procesowych audiowizualnie ma charakter fakultatywny i zależy od uznania organu procesowego przeprowadzającego daną czynność – za wyjątkiem przypadków wymienionych w art. 147 § 2 kpk, które mają charakter względnie obligatoryjny.

W uzasadnieniu projektowanej zmiany przedmiotowego przepisu nie podniesiono takich okoliczności, które wskazywałyby na nieprawidłowości w dotychczasowym uregulowaniu.

Omawiany projekt nie uwzględnia kompleksowej zmiany kodeksu postępowania karnego zawartej w ustawie z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy - kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 25. X. 2013, poz. 1247).

Nie można zaaprobować stanowiska, że podstawową zaletą wprowadzenia omawianej zmiany jest zapewnienie w każdej sprawie karnej istnienia pełnego pisemnego zapisu przebiegu rozprawy, bądź to w postaci pełnego protokołu pisemnego bądź całościowego przekładu zapisu dźwięku.

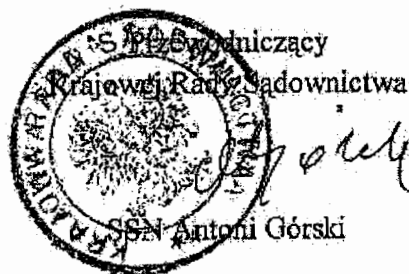
Jest oczywiste, iż obecne brzmienie przepisu art. 147 § 1 kpk w żaden sposób nie zwalnia z obowiązku sporządzenia pisemnego protokołu odzwierciedlającego pełny przebieg czynności procesowej – w tym również rozprawy głównej.

Wprowadzenie w proponowanej zmianie obligatoryjnej transkrypcji zapisu dźwiękowego każdej rozprawy, niewątpliwie pogorszyłoby sprawność postępowań w rozpoznawanych sprawach karnych. Przyczyni się również do obciążenia dodatkowymi obowiązkami transkrypcyjnymi pracowników sekretariatów wydziałów – co wydaje się niemożliwe, bez radykalnego zwiększenia ich obsady etatowej.

Biuro Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Organizacyjnego i Kadry
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marek Gólcw
Marek Gólcw

KU 458/13

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław TROCIUK

Warszawa, 26. 09. 2013 r.

RPO-582023-II/08/MK

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Pan

Senator Piotr Zientarski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Dot. BPS/KU-034/450/9./13

Wzajemnie szanujący Panie Przewodniczący

Pragnę podziękować uprzejmie Panu Przewodniczącemu za informację o podjęciu przez Komisję Ustawodawczą prac nad nowelizacją Kodeksu postępowania karnego zmierzającą do wprowadzenia unormowania nakładającego na sąd obowiązek utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzeń elektronicznych.

Rzecznik Praw Obywatelskich od kilku lat kieruje wystąpienia do Ministra Sprawiedliwości (ostatnio w dniu 1 września br., pismo nr RPO – 582023), wnosząc o wprowadzenie uregulowania pozwalającego na zastosowanie nowoczesnych technik zapisu przebiegu procesu, w celu usprawnienia postępowania karnego i pełniejszego zagwarantowania prawa stron do rzetelnego postępowania.

Z otrzymanych informacji wynikało, że w Ministerstwie trwają prace nad podjęciem prac legislacyjnych zmierzających do opracowania instytucji tzw. protokołu elektronicznego.

Rzecznik Praw Obywatelskich przyjmuje zatem z satysfakcją inicjatywę ustawodawczą Senatorów w powyższej kwestii.

Z szacunkiem

459/13

**WICEPRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY PROKURATURY**

Warszawa, dnia 25 września 2013 roku

KRP 001/647/13

BPS/KU-034/450/11./13

**Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu**

Stenograficznie

W związku z przesłanym do Krajowej Rady Prokuratury *senackim projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego*, uprzejmie informuję, iż Krajowa Rada Prokuratury nie wnosi uwag do projektu.

Mariusz Chudzik
Mariusz Chudzik

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 3.10. 2013 r.

PG VII G 025/339/13

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Sunny Sennie Przewodniczący

W nawiązaniu do pisma z dnia 23 września 2013 r., nr BPS/KU-034/450/10/13, dotyczącego senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, przekazanego do zaopiniowania Prokuratorowi Generalnemu w trybie art. 60 ust. 3 pkt 1 i ust. 5 uchwały Senatu RP z dnia 23 listopada 1990 r. – Regulamin Senatu (M.P. z 2010 r. Nr 39, poz. 542, j.t. ze zm.), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Projekt przewiduje nowelizację ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm., dalej – k.p.k.) poprzez dodanie § 2b w art. 147, który wprowadza obowiązek utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba że nie jest to możliwe ze względów technicznych.

W uzasadnieniu projektu wskazuje się, iż proponowane rozwiązanie ma stanowić etap przejściowy pomiędzy protokolowaniem rozprawy w tradycyjny sposób a wprowadzeniem protokołu elektronicznego i spowodować „oswojenie się sędziów i uczestników postępowań z faktem rejestrowania całości rozprawy przez urządzenie”.

Wydaje się, iż wyżej przytoczony argument przynajmniej w odniesieniu do sędziów i innych profesjonalnych uczestników postępowania nie jest przekonujący, ponieważ obowiązujące unormowanie wynikające z art. 147 § 1 i k.p.k. zezwala organowi procesowemu na utrwalanie za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub

dźwięk przebiegu każdej czynności wymagającej zgodnie z art. 143 § 1 k.p.k. spisania protokołu, a więc także rozprawy. Powyższe uprawnienie dotyczy czynności przeprowadzanych zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i przed sądem, także poza rozprawą.

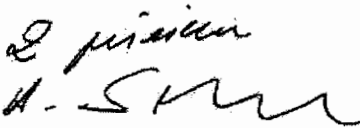
W związku z powyższym należy raczej podkreślić, iż zapis audiowizualny rozprawy, jako najwierniej oddający przebieg tej czynności, pełniłby funkcję kontrolną i gwarancyjną w przypadku podniesienia zarzutu sprzeczności protokołu z przebiegiem rozprawy.

Proponowane w projekcie rozwiązanie wprowadza względny nakaz utrwalenia dźwięku albo obrazu i dźwięku z przebiegu rozprawy w miejsce obowiązującego obecnie w pełni dyskrejonalnego uprawnienia sądu w tym przedmiocie.

Analogiczny względny obowiązek utrwalenia za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk enumeratywnie wymienionych czynności, który może być uchylony jedynie z uwagi na brak odpowiednich warunków technicznych, przewiduje art. 147 § 2 pkt 1 i 2 k.p.k. Wskazany przepis został znowelizowany ustawą z dnia 13 czerwca 2013 r. (Dz. U. z 2013 r. Nr 89). Zmiana polega na zastąpieniu względnego nakazu audiowizualnego utrwalenia przebiegu wyszczególnionych czynności nakazem bezwzględnym. Wprowadzone przywołaną ustawą przepisy wchodzi w życie w dniu 27 stycznia 2014 r.

Warto także zauważyć, że *de lege lata* podstawowym dokumentem procesowym odzwierciedlającym przebieg rozprawy jest i pozostanie nadal protokół pisemny (art. 143 § 1 pkt 11 k.p.k.). W przypadku audiowizualnej rejestracji rozprawy na podstawie art. 147 § 3 k.p.k. protokół będzie mógł zostać ograniczony do zapisu najbardziej istotnych oświadczeń osób biorących w niej udział. W takiej sytuacji zapis obrazu lub dźwięku, a także przekład zapisu dźwięku stają się załącznikami do protokołu.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, treść normatywna zawarta w projekcie nie budzi zastrzeżeń i zasługuje na pozytywną opinię, mimo wątpliwego uzasadnienia potrzeby nowelizacji.

Andrzej Seremet

**KOMISJA KODYFIKACYJNA
PRAWA KARNEGO**
działająca przy Ministrze Sprawiedliwości

Warszawa, 4 października 2013 r.

DPK VI 401/ 6/13/2

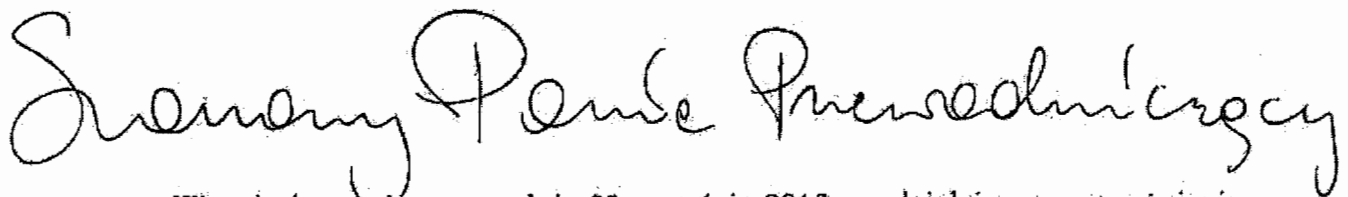
Pan

Piotr Zientarski

Przewodniczący

Komisji Ustawodawczej

Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

W związku z pismem z dnia 23 września 2013 r., działając z upoważnienia prof. dr hab. Andrzeja Zolla – Przewodniczącego Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Karnego, uprzejmie informuję, że zdaniem Przewodniczącego zachodzi wątpliwość, czy Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego działająca w przy Ministrze Sprawiedliwości *in gremio*, mogłaby w sposób wiążący wydawać opinie dla potrzeb Senatu Rzeczypospolitej Polskiej jako organ działający przy Ministrze Sprawiedliwości.

Pragnę także nadmienić, że w niniejszej sprawie prof. dr hab. Andrzej Zoll zarekomendował dr hab. Andrzeja Świątłowskiego – pracownika katedry Postępowania karnego WPiA Uniwersytetu Jagiellońskiego, jako wybitnego specjalistę w zakresie zagadnień, których dotyczył przedstawiony projekt (nr druku 450).

Jednocześnie z upoważnienia prof. dr hab. Andrzeja Zolla, pragnę zadeklarować pełną współpracę z Komisją Ustawodawczą Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie możliwości zasięgnięcia opinii poszczególnych członków

Komisji, jako ekspertów, lub też ich udziału w posiedzeniach Komisji Ustawodawczej, o ile tego rodzaju opinie lub uczestnictwo mogłoby być pomocne w pracach Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.

z powierzeniem

~~SEKRETA~~
~~SEKRETA R Z~~
Komisji Kodyfikacyjnej
Komisji Kodyfikacyjnej
Prawa Karnego

Beata Wiraszka-Ber.
Beata Wiraszka-Bereza

KU 472/13

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
BSA II-021-370/13**

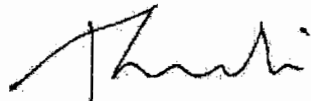
Warszawa, dnia 7 października 2013 r.

**Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej**

W odpowiedzi na pismo z dnia 23 września 2013 r., BPS/KU-034/450/3/13 uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do *projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk senacki nr 450)*.

Z wyrazami szacunku

wz.

**Prof. dr hab. Tadeusz ERECIŃSKI
Prezes Sądu Najwyższego**

Warszawa, dnia 7 października 2013 r.

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Krasińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa
BSA II-021-370/13

Opinia

do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk senacki nr 450)

I. Przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy ma na celu wprowadzenie do kodeksu postępowania karnego względnie obligatoryjnego obowiązku utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą odpowiednich urządzeń technicznych. Jego istota polega na dodaniu do art. 147 k.p.k. odrębnej jednostki redakcyjnej o treści: *„Przebieg rozprawy utrwała się za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba, że jest to niemożliwe ze względów technicznych”*.

II. Propozycje zawarte w projekcie ustawy nie nasuwają większych zastrzeżeń merytorycznych i legislacyjno – redakcyjnych. Ewentualne uwagi mogą dotyczyć jedynie samej zasadności wprowadzenia do porządku procesowego tego rodzaju rozwiązań technicznych w kształcie proponowanym przez Projektodawców.

III. Nie ulega wątpliwości, że coraz szerszy dostęp do urządzeń wideo – fonicznych jest naturalną konsekwencją postępu technologicznego, a ich powszechne stosowanie w procesie karnym wydaje się kwestią czasu. Poza sporem pozostaje również fakt, iż tego rodzaju dokumentacja czynności sądowych stanowi zdecydowanie pewniejszą metodę ich utrwalania i pozwala na wyeliminowanie wszelkich wątpliwości związanych z ich przebiegiem.

Kwestią wymagającą rozważenia jest natomiast pytanie o zasadność wprowadzania tego rodzaju rozwiązań technicznych w zakresie zaproponowanym w projekcie.

IV. Jak wynika z § 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej (Dz. U. Nr 100, poz. 908) jedną z podstawowych przesłanek podjęcia decyzji o przygotowaniu projektu ustawy jest m.in.: dokładne wyjaśnienie potrzeby i celu wydania ustawy, przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma być unormowana, jak również wykazanie różnicy pomiędzy dotychczasowym, a projektowanym stanem prawnym. Rozważenia wymaga zatem, czy obowiązujące rozwiązania normatywne są wystarczające, czy też wymagają interwencji legislacyjnej.

Tymczasem w aktualnym kodeksie postępowania karnego zasady utrwalania przebiegu czynności za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk regulują art. 147 § 1 i § 2 k.p.k. przewidując już względną obligatoryjność protokolowania niektórych czynności. Ponadto *de lege lata* istnieje możliwość utrwalania przez stronę przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Jest to możliwe za zgodą sądu w sytuacji, gdy nie przemawia przeciw temu wzgląd na prawidłowość postępowania (art. 358 k.p.k.). Niezbędna wydaje się zatem ocena istniejących regulacji i wykazanie konieczności wprowadzenia projektowanych zmian.

Dodatkowo, z systemowego punktu widzenia zasadne byłoby odniesienie się do rozwiązań proponowanych w kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia dotyczących tzw. protokołu elektronicznego i argumentów, zarówno *pro*, jak i *contra*, zgłaszanych już w trakcie procesu legislacyjnego (druk sejmowy 1496 i załączone do niego opinie). Dopiero kompleksowa analiza obowiązującego stanu prawnego i proponowanych zmian legislacyjnych, dotyczących bardzo zbliżonych kwestii, pozwoliłaby na pełną ocenę projektowanej nowelizacji.

V. Nie przekonuje natomiast twierdzenie, że proponowana nowelizacja ma stworzyć swoiste prowizorium, czyli „etap przejściowy pomiędzy protokolowaniem w tradycyjny sposób a wprowadzeniem protokołu elektronicznego na rozprawach w sprawach karnych” oraz iż „chodzi o oswojenie się sędziów i uczestników postępowań z faktem rejestrowania całości rozprawy przez urządzenie” (s. 1 uzasadnienia). Nie wydaje się, aby tego rodzaju przesłanki prowadzić powinny do nowelizacji ustawy o randze kodeksowej.

Stąd też lepszym rozwiązaniem jest przygotowanie kompleksowej nowelizacji przepisów dotyczących tzw. protokołu elektronicznego zarówno w kodeksie postępowania karnego, jak i w kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia, co wymagałoby synchronizacji obu projektów.

VI. Z czysto redakcyjnego punktu widzenia warto zauważyć, że w treści art. 147 k.p.k. nie występuje § 2 a, co wymusza zmianę numeracji proponowanego rozwiązania.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 9 października 2013 r.

DPK-I-401-18/13/4
dot. BPS/KU-034/450/1./13

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Janusz Paweł Puzoski

W związku z pismem z dnia 23 września 2013 r., w sprawie opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych z inicjatywy Komisji Ustawodawczej Senatu RP w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (druk senacki nr 450), uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Powyższa inicjatywa pozostaje w zgodzie z rysującą się aktualnie tendencją, wynikającą z rozwoju techniki i informatyzacji, zmierzającą do objęcia rejestrowaniem dźwięku albo obrazu i dźwięku rozpraw (posiedzeń) sądowych, w celu wierniejszego odzwierciedlenia ich przebiegu. Wyrazem tej tendencji, na gruncie różnych kodyfikacji, były w szczególności zmiany wprowadzone ustawą z dnia 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 108, poz. 684), czy zawarte w znajdującym się w toku procesu legislacyjnego w Sejmie rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (druk sejmowy nr 1496). Podjęcie przez Senat prac nad włączeniem tych rozwiązań również do postępowania karnego należy zatem uznać za logiczne i celowe.

Regulacja normatywna przedstawiona w projekcie sprowadza się do dodania w art. 147 k.p.k. nowego § 2b, przewidującego obowiązek utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych. Konsekwencjami tej propozycji byłoby uznanie zapisu dźwięku albo obrazu i dźwięku za załącznik do protokołu pisemnego

z rozprawy (art. 147 § 3 zd. drugie k.p.k.) oraz sporządzanie w każdym wypadku pełnego pisemnego zapisu jej przebiegu.

W uzasadnieniu projektowanej nowelizacji wskazano założenia konstrukcyjne utrwalania przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, a także przyczyny przyjęcia przedmiotowych rozwiązań. W zamyśle projektodawcy mają one stanowić etap przejściowy pomiędzy protokołowaniem w tradycyjny sposób a wprowadzeniem protokołu elektronicznego na rozprawach w sprawach karnych. Zwrócono przy tym uwagę na praktyczną specyfikę postępowań karnych, które często charakteryzują się dużym skomplikowaniem materiału dowodowego, dłuższym czasem rozpoznawania spraw (szczególnie w pierwszej instancji w sądach okręgowych) – przy czym nie bez znaczenia dla tego stanu rzeczy są rozbudowane regulacje kodeksowe o charakterze gwarancyjnym, związaniem w mniejszym stopniu, niż np. w postępowaniu cywilnym, przez sądy drugiej instancji granicami środka odwoławczego. Względy te przemawiają przeciwko opieraniu się w postępowaniu karnym wyłącznie na zapisie zarejestrowanego na rozprawie dźwięku albo obrazu i dźwięku, jak również powodują niecelowość wprowadzania każdorazowej możliwości zlecenia transkrypcji pisemnej tego zapisu.

Normatywne ujęcie prezentowanej koncepcji nie nasuwa zastrzeżeń. Odwołuje się ono do już istniejącej w prawie karnym procesowym instytucji utrwalania czynności procesowych za pomocą urządzeń audiowizualnych, uregulowanej w art. 147 k.p.k. Proponowany art. 147 § 2b k.p.k. przewiduje względny obowiązek rejestrowania przebiegu rozprawy za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk, tzn. wyłączenie obligatoryjności byłoby uwarunkowane wyłącznie względami technicznymi, które mogą mieć miejsce w sytuacji braku odpowiedniego sprzętu lub awarii systemu. Biorąc pod uwagę stan prawny dotyczący tej problematyki, w tym również upoważnienie przez art. 147 § 5 k.p.k. Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia określającego kwestie techniczne związane z utrwalaniem obrazu lub dźwięku dla celów procesowych, nie wydaje się potrzebne wprowadzanie do ustawy procesowej dalszych zmian.

Należy też w pełni podzielić zaprezentowane w uzasadnieniu projektu argumenty za celowością przyjęcia wskazanego sposobu rejestrowania rozpraw. Wydaje się bowiem zasadne – przynajmniej na aktualnym etapie wdrażania systemu rejestrowania rozpraw sądowych – utrzymanie w postępowaniu karnym istnienia pełnych zapisów tekstowych z przebiegu rozpraw, które przybrałyby postać protokołu

pisemnego, bądź przekładu zapisu dźwięku (przy ograniczeniu treści protokołu pisemnego – art. 147 § 3 k.p.k.). Rejestracja dźwięku albo obrazu i dźwięku pełniłaby zatem funkcję kontrolną i porządkową, co stanowiłoby istotny krok naprzód w porównaniu do aktualnej praktyki sądowej (już obecnie można zarządzić taką rejestrację na podstawie art. 147 § 1 k.p.k.), a w przyszłości kładłoby podwaliny pod ewentualne wprowadzenie protokołu elektronicznego w sprawach karnych.

Z powyższych względów projektowana regulacja zasługuje na pozytywną opinię.

2 Lipiec 2010 r.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Michał Królikowski

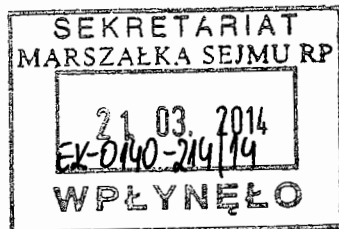
Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU

Warszawa, dnia 21 marca 2014 r.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Komisja Ustawodawcza
UST-00 - 286 /14

Pani
Ewa KOPACZ
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

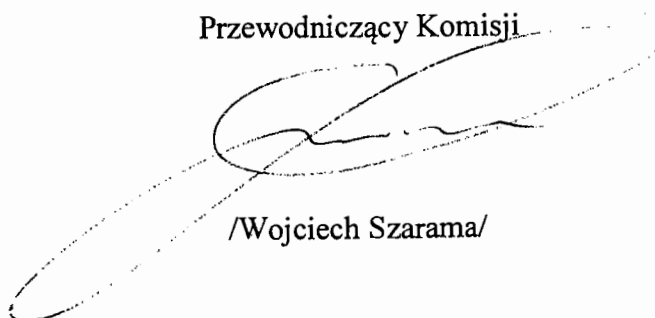
Szanowna Pani Marszałek

Przekazuję – przyjętą na posiedzeniu w dniu 20 marca 2014 r. – opinię Komisji Ustawodawczej:

- o senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (przedstawiciel wnioskodawców senator Piotr Benedykt Zientarski).

Z poważaniem

Przewodniczący Komisji

/Wojciech Szarama/

OPINIA nr 326
Komisji Ustawodawczej

w sprawie senackiego projektu ustawy
o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego

przyjęta na posiedzeniu
w dniu 20 marca 2014 r.

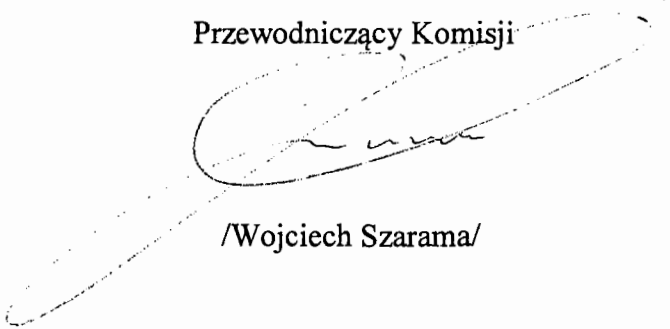
dla Marszałka Sejmu

Komisja Ustawodawcza, na posiedzeniu w dniu 20 marca 2014 r., rozpatrzyła skierowany przez Marszałka Sejmu – w trybie art. 34 ust. 8 regulaminu Sejmu RP, celem wyrażenia opinii w świetle zgłoszonych wątpliwości w sprawie zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej – senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (przedstawiciel wnioskodawców senator Piotr Benedykt Zientarski).

Komisja, po przedstawieniu projektu i wysłuchaniu ekspertów, przeprowadziła dyskusję. W wyniku głosowania Komisja

- **uznała ten projekt za dopuszczalny.**

Przewodniczący Komisji

/Wojciech Szarama/